

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده زبان و ادبیات فارسی

وجه و تأثیر آن بر نظام فعل در زبان فارسی

نگارش : مژگان همایون فر

استاد راهنما : دکتر محمد دبیر مقدم

استادان مشاور : دکتر ویدا شقاقی، دکتر مجتبی منشی زاده

رساله برای دریافت درجه دکتری

در رشته زبان شناسی همگانی

تیرماه 1392

قدردانی

پیش از هر چیز قدردانی خود را از سرکار خانم دکتر کریمی اعلام می‌دارم که بی‌شائبه و چشم‌داشتی از هیچ کمکی در طول مدت دانش‌آموزی من در دانشگاه آریزونا دریغ نکردند؛ بدون این که به هیچ طریق بتوان آن را وظیفه‌ناמיד یا حتی انتظار جبران در میان باشد. آنچه از ایشان آموختم، درک مرا از تمامی آموخته‌هایم در طول هفت سال زبان‌شناسی و رزی، عمق بخشید؛ فرصت مطالعاتی که دانشگاه علامه طباطبایی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در اختیار من قرار دادند، فرصتی که در زندگی بیش از یک بار تکرار نمی‌شود، شایان ذکر و قدردانی است.

با سپاس فراوان از استاد راهنمای گرامی جناب آقای دکتر دبیرمقدم که بیان نقش و تأثیر ایشان چه در شکل‌گیری این پژوهش و رفع ایرادات و نارسایی‌های آن و چه در دانشی که در این سال‌ها آموختم، چیزی جز بیان واضح‌ها نخواهد بود. از زمانی که به یاد دارم، شاگردی دکتر دبیرمقدم از آرزوهایم بوده است.

بازخوانی مکرر متن به همت استادان مشاور گرامی این رساله، سرکار خانم دکتر شقاقی و جناب آقای دکتر منشی‌زاده صورت پذیرفت. در نگارش بخش مربوط به دستوری‌شدگی وجه در زبان فارسی، از نظرات و راهنمایی‌های دکتر منشی‌زاده بهره بسیار بردم. کمبود سوادم از زبان فارسی در سطح کلان و صرف زبان فارسی در سطح خرد را دکتر شقاقی جبران می‌کردند.

نظارت فنی، رایانه‌ای و ویراستاری متن، از تنظیم پانویس‌ها گرفته تا رسم نمودارهای درختی و تمامی آنچه شرط ارائه متنی تا حد ممکن بی‌عیب و روان به لحاظ صوری است، همگی برعهده همسر مهندس شهرام ارباب معروف بوده است که مهارتش در کار با یارانه در تمامی این سال‌ها که از دواجمان می‌گذرد، سبب شد به جای یافتن راهی برای تقویت دانسته‌های رایانه‌ای خود، به دوش او متکی باشم و در واقع این همه نادانسته‌های من از رایانه و هر آنچه مربوط به رایانه، تقصیر اوست.

در زندگی فرصت‌های بی‌نظیر شاگردی بزرگانی نصیب شده است که تا پایان عمر خود را ممنون آنان خواهم دانست و به عنوان افتخارات زندگی خود از آن نام خواهم برد؛ از دکتر علی محمد حق‌شناس، دکتر علی اشرف صادقی، دکتر محمد دبیرمقدم، دکتر علی درزی، دکتر محمود بی‌جن خان، دکتر کورش صفوی، دکتر ویدا شقاقی، دکتر مجتبی منشی‌زاده و دکتر گلناز مدرسی قوامی نقشی بر ذهن و یادی جاودان در دل دارم که هر آن کس که کلمه‌ای به من آموخت، مرا بنده خویش ساخت.

در طول کار، هرگاه نارسایی‌های شم زبانی‌ام، دست و پا گیر می‌شد، از قضاوت دستوری هم کلاسی سابق و دوست کنونی‌ام فرناز کاکه‌خانی بهره گرفته‌ام. گروه بزرگ دوستان و همکلاسی‌های سابق و اخیر نیز هیچ‌گاه کمک خود را در این زمینه از من دریغ نکردند.

در غالب پژوهش‌هایی که در چارچوب نظریه‌های صورت‌گرا تهیه می‌شود، برخلاف پژوهش‌هایی که بر پایه بانک‌ها و پیکره‌های داده‌های زبانی استوار هستند، مثال‌ها و شواهد زبانی، ساخته خود پژوهشگر هستند؛ این پژوهش نیز از این قاعده مستثنی نبوده است. نقش فاعلی، مبتدایی، مفعولی و سایر نقش‌های گروه‌های اسمی این مثال‌ها را نام پسر و نام دخترم بر عهده داشتند.

دقت مثال زدنی و نکته‌سنجی عالمانه آقای دکتر ارسلان گلفام در بازخوانی متن نه‌چندان موجز و آسان رساله و عدالت در داوری آن، جای بسی سپاس دارد. حس ناب و منحصر به فردی که همیشه نسبت به دکتر حق‌شناس داشتم، حال به دکتر کورش صفوی دارم؛ شادم که وجود او سبب شد این احساس با رفتن استاد در دل من نمرد.

و در پایان از

خانواده‌ام که تمامی هفت هزار ساعتی که صرف انجام این پژوهش شد، اهدایی آنان بود.

چکیده

وجه، مقوله‌ای بین‌حوزه‌ای در زبان‌شناسی محسوب می‌شود که از یک سو با معنی‌شناسی و کاربردشناسی و از سوی دیگر با حوزه نحو در ارتباط است. وجه، نیروی خارج گزاره است که با استفاده از ابزار زبانی مختلف، صورت‌بندی می‌شود. این رساله مقوله وجه را از جنبه نحوی بررسی می‌کند و بر اساس تأثیر آن در ساختار جمله، فرافکن نقشی وجه، مشخصه‌های هسته آن و جایگاه آن را در میان سایر فرافکن‌های نقشی جمله معرفی می‌کند.

هر زبان، برای انتقال مفاهیم مختلف وجهی از عناصر و سازوکارهای مختلفی کمک می‌گیرد. در زبان فارسی فعل‌های مرکب وجهی نظیر "لازم بودن"، "ممکن بودن"، "احتمال داشتن"، قیده‌های وجهی نظیر "احتمالاً"، "حتماً"، جمله‌واره‌های وجهی نظیر "فکر کنم"، "گمان کنم" و گروه‌های حرف اضافه‌ای وجهی همچون "به احتمال زیاد"، "به طور یقین" از جمله این ابزار زبانی محسوب می‌شود. در این میان، فعل‌های کمکی وجهی دارای ویژگی‌های متمایزی هستند: فعل‌های کمکی وجهی فارسی که "باید"، "شاید"، "توانستن" و "شدن" هستند، هر یک درجه‌ای از دستوری‌شدگی را طی کرده‌اند، تعدادی از صورت‌های تصریفی خود را از دست داده‌اند، از تنوع متمم‌های آنها کاسته شده است و چندنقشی شده‌اند که این ویژگی سبب می‌شود ابهام معنایی در جمله دارای فعل کمکی وجهی به وجود آید.

طبق یک نظر، فعل وجهی ریشه‌ای به فاعل جمله نقش معنایی می‌دهد در مقابل فعل وجهی برداشتی فاقد نقش تتای فاعلی است و به تبع آن جمله دارای فعل وجهی بر حسب این که خوانش برداشتی از آن به دست آید، دارای ساخت نظارتی و در مقابل زمانی که معنای ریشه‌ای دارد، ساخت ارتقایی دارد. قائل شدن به ساخت‌های متفاوت و جایگاه‌های متفاوت بر روی نمودار درختی جمله برای فعل‌های کمکی وجهی که مجموعه واحدی را تشکیل می‌دهند و هر کدام دارای تنها یک مدخل واژگانی هستند، با روح کمینه‌گرایی که چارچوب نظری رساله حاضر را تشکیل می‌دهد، مغایرت دارد. از این رو، این پژوهش می‌کوشد به تعریف یکپارچه‌ای از ساختار نحوی جمله‌های دارای فعل کمکی وجهی دست یابد و برای ابهام معنایی موجود در این فعل‌ها توجیه نحوی بیابد.

در این راستا با تبعیت از نظریه فازها (چامسکی 2001) نشان می‌دهد خوانش معنایی فعل کمکی وجهی جمله بر اساس فازی که در آن وارد اشتقاق جمله می‌شود، تعیین می‌گردد. ورود فعل کمکی وجهی در فاز گروه فعلی کوچک که فاز اول در اشتقاق یک جمله به شمار می‌رود، خوانش‌های متفاوت ریشه‌ای را به همراه دارد. ورود فعل کمکی وجهی در فاز گروه متمم‌نما که فاز پایانی اشتقاق جمله است، خوانش‌های مختلف برداشتی را به وجود می‌آورد. به عبارت دیگر فعل وجهی ریشه‌ای به

گروه فعلی نزدیک‌تر است تا فعل‌های وجهی برداشتی؛ به همین دلیل است که در خوانش‌های ریشه‌ای ارتباط معنایی بیشتری میان فعل کمکی و فاعل جمله در مقایسه با خوانش‌های برداشتی مشاهده می‌شود.

فعل کمکی وجهی، عنصری نقشی است که توان اعطاء نقش معنایی ندارد و صرف نظر از خوانش معنایی آن، در هسته فرافکن وجه اشتقاق در پایه می‌یابد؛ هسته وجه دارای مشخصه [±خبری] قوی است که به هنگام برشماری از واژگان گزینش می‌شود. وظیفه این هسته بازبینی مشخصه‌های متناظر آن بر روی فعل اصلی جمله است که در نتیجه برقراری رابطه مطابقه میان آن دو، نشانه‌های تصریف مربوط به وجه فعل، بر روی آن ظاهر می‌شود. زمانی که جمله دارای فعل کمکی وجهی است، هسته فرافکن نقشی وجه با عنصر آشکار پر می‌شود.

کلیدواژه‌ها: وجه، وجهیت، فعل کمکی وجهی، فرافکن وجه، فازهای اشتقاق.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
پنج	چکیده فارسی
هفت	فهرست مطالب
شانزده	فهرست جدول‌ها
هفده	فهرست شکل‌ها
نوزده	فهرست اختصارات
	فصل اول - مقدمه
1	1-1- طرح کلی پژوهش
1	1-1-1- حدود و ابعاد مسئله
1	2-1-1- سؤال‌های اصلی پژوهش
2	3-1-1- فرضیه‌های پژوهش
2	4-1-1- اهمیت و ضرورت پژوهش
3	5-1-1- روش‌شناسی رساله
3	6-1-1- ساختار رساله
4	2-1- تعریف اصطلاحات تخصصی و کلیدواژه‌های پژوهش
4	1-2-1- وجهیت
5	2-2-1- طبقه‌بندی وجهیت از بعد معنایی
5	1-2-2-1- وجهیت توانمندی
7	2-2-2-1- وجهیت درخواستی
8	3-2-2-1- وجهیت برداشتی
10	3-2-1- مفاهیم حاشیه‌ای مرتبط با وجهیت
11	1-3-2-1- وجهیت منطقی
11	2-3-2-1- اراده / قصد
12	3-3-2-1- مقوله شهود
16	4-3-2-1- وجهیت بولومی / وجهیت نگرشی
17	5-3-2-1- ذهنیت یا فردبنیادی در مقابل عینیت یا بینافردی
19	6-3-2-1- توصیفی در مقابل کنشی

20	4-2-1- طبقه‌بندی انواع وجه و ارتباط میان آنها
20	1-4-2-1- فعل‌های کمکی وجهی و روابط میان آنها
21	2-4-2-1- طبقه‌بندی براساس ویژگی‌های معنایی مشترک
23	5-2-1- ارتباط میان وجه با سایر مقوله‌های سه‌گانه 'زمان-نمود-وجه'
25	3-1- بررسی وجه از جنبه تاریخی
25	1-3-1- تحول تاریخی وجه
26	2-3-1- دستوری‌شدگی
29	3-3-1- مطالعات تاریخی، رویکردهای نقشی و صوری
31	4-1- رویکردهای رده‌شناختی به وجهیت
31	1-4-1- مقدمه
35	2-4-1- چگونگی بیان وجهیت
35	1-2-4-1- فعل‌های کمکی وجهی
36	2-2-4-1- وجه جمله
39	3-2-4-1- وندهای وجهی
40	4-2-4-1- ابزار واژگانی
41	5-2-4-1- جمله‌واره‌های وجهی
41	6-2-4-1- ادات وجهی
43	7-2-4-1- حالت وجهی
43	3-4-1- واقعی و غیرواقعی
47	4-4-1- نقشه معنایی وجهیت
50	5-1- وجه و زمان دستوری
50	1-5-1- وجه و زمان آینده
52	2-5-1- وجه و زمان گذشته
54	3-5-1- وجه و زمان حال
55	6-1- وجه و نفی
56	7-1- نتیجه‌گیری
	فصل دوم - پیشینه مطالعات
58	1-2- مقدمه
58	2-2- مطالعات متقدم

- 58 1-2-2-1 باطنی (1345)
- 60 2-2-2-2 ناتل خانلری (1363)
- 61 3-2- مطالعات متأخر
- 61 1-3-2-1 ماهوتیان (1378)
- 61 2-1-3-2-1 وجه اخباری
- 62 2-1-3-2-2 وجه امری
- 62 3-1-3-2-3 وجه التزامی
- 63 2-3-2-2 شیران (1381)
- 64 3-3-2-3 بیگلری (1383)
- 65 4-3-2-4 گلفام (1385)
- 65 5-3-2-5 اخلاقی (1386)
- 66 1-5-3-2-1 مفاهیم بنیادی
- 66 1-1-5-3-2-1 وجه برداشتی
- 66 2-1-5-3-2-2 وجه درخواستی
- 67 3-1-5-3-2-3 وجه توانمندی
- 68 2-5-3-2-2 تحلیل فعل‌های وجهی در فارسی امروز
- 68 1-2-5-3-2-1 "بایستن"
- 69 2-2-5-3-2-2 "شدن"
- 70 3-2-5-3-2-3 "توانستن"
- 72 3-5-3-2-3 جمع‌بندی
- 75 6-3-2-6 طالقانی (2008)
- 75 1-6-3-2-1 عناصر وجهی زبان فارسی
- 78 2-6-3-2-2 بررسی ساختار معنایی عناصر وجهی در فارسی
- 78 3-6-3-2-3 طبقه‌بندی معنایی عناصر وجهی فارسی
- 78 1-3-6-3-2-1 فعل‌های کمکی وجهی
- 80 2-3-6-3-2-2 فعل‌های مرکب وجهی
- 80 1-2-3-6-3-2-1 با عنصر غیرفعلی اسمی
- 81 2-2-3-6-3-2-2 با عنصر غیرفعلی صفتی
- 82 3-3-6-3-2-3 قیده‌های وجهی

84	2-3-6-4- تعامل وجه و وجهیت
88	2-3-6-5- ساختار رویدادی فعل‌های وجهی فارسی
89	2-3-6-5-1- فعل‌های کمکی وجهی
91	2-3-6-5-2- فعل‌های مرکب وجهی
96	2-4- جمع‌بندی
	فصل سوم - چارچوب نظری
98	3-1- مقدمه
98	3-1-1- خاستگاه نظری
100	3-1-2- اصول بنیادین حاکم بر برنامه کمینه‌گرا
108	3-1-3- ساختار فصل حاضر
109	3-2- معماری کمینه‌گرایی
109	3-2-1- مقدمه
109	3-2-2- خطوط اصلی معماری نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
109	3-2-2-1- سطوح بازنمایی
111	3-2-2-2- اصل فرافکنی
112	3-2-2-3- بخش گشتاری
112	3-2-2-4- حوزه‌ها
112	3-2-2-5- حاکمیت
113	3-3- تردیدهای کمینه‌گرایی
114	3-3-1- بازنگری ر- ساخت
114	3-3-1-1- بازنگری نظریه حالت: حالت‌دهی در مقابل بازیابی حالت
117	3-3-1-2- بازنگری نظریه مرجع‌گزینی: در حرکت پرسشواژه چه چیزی حرکت می‌کند؟
120	3-3-1-3- تقسیم محاسباتی و نقطه بازنمون
121	3-3-2- بازنگری ژ- ساخت
122	3-3-2-1- برگشت‌پذیری و عملیات ادغام
123	3-3-2-2- ساخت‌های نظارتی و ارتقایی
126	3-3-2-3- بند موصولی بدون هسته

- 128 4-2-3-3- نقطه آغاز و برشماری
- 131 4-3- حاکمیت
- 131 1-4-3- اعطاء نقش‌های معنایی
- 134 2-4-3- فرضیه فاعل در درون گروه فعلی
- 135 3-4-3- محمول‌های دومفعولی
- 141 5-3- حوزه حالت
- 141 1-5-3- مقدمه
- 142 2-5-3- مقوله حالت در نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
- 143 3-5-3- مقوله حالت در برنامه کمینه‌گرا
- 144 4-5-3- جمع‌بندی
- 145 6-3- کمینگی و حرکت در برنامه کمینه‌گرا
- 145 1-6-3- مقدمه
- 145 2-6-3- کمینگی نسبی
- 148 7-3- قواعد ساخت سازه‌ای در برنامه کمینه‌گرا
- 150 8-3- نظریه مرجع‌گزینی
- 150 1-8-3- مرجع‌گزینی در نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
- 153 2-8-3- مرجع‌گزینی در برنامه کمینه‌گرا
- 154 3-8-3- جمع‌بندی
- 154 9-3- مشخصه‌ها: تعبیر و بازیابی
- 157 10-3- فازهای اشتقاق
- 160 11-3- نتیجه‌گیری
- فصل چهارم – تحلیل ساختار وجه و تأثیر آن بر نظام فعل در زبان فارسی**
- 163 1-4- مقدمه
- 163 1-1-4- ابزار بیان وجهیت در زبان فارسی
- 164 1-1-1-4- نظام‌های وجهی
- 165 2-1-1-4- وجه فعل
- 167 3-1-1-4- قیده‌های وجهی
- 167 4-1-1-4- محمول‌های تصویری
- 168 5-1-1-4- ساخت‌های وجهی

- 169 2-1-4- وجه جمله
- 169 3-1-4- طبقه‌بندی معنایی عناصر وجهی زبان فارسی
- 170 1-3-1-4- وجهیت درخواستی
- 170 1-1-3-1-4- امکان (اجازه)
- 170 2-1-3-1-4- امکان منفی (ممنوعیت)
- 171 3-1-3-1-4- ضرورت (اجبار)
- 172 4-1-3-1-4- ضرورت منفی
- 172 5-1-3-1-4- توصیه
- 172 6-1-3-1-4- اجتناب‌ناپذیری
- 173 7-1-3-1-4- جمع‌بندی
- 174 2-3-1-4- وجهیت توانمندی
- 175 3-3-1-4- وجهیت برداشتی
- 175 1-3-3-1-4- ضرورت برداشتی
- 176 2-3-3-1-4- امکان برداشتی
- 177 3-3-3-1-4- گمان
- 178 4-1-4- انواع جمله در فارسی
- 178 1-4-1-4- جمله خبری
- 179 2-4-1-4- جمله پرسشی
- 180 3-4-1-4- جمله امری
- 181 5-1-4- وجه فعل در فارسی
- 181 1-5-1-4- وجه پیرو
- 182 2-5-1-4- وجه التزامی
- 183 3-5-1-4- وجه شرطی
- 184 2-4- بازنمایی نحوی وجه
- 184 1-2-4- مقدمه
- 185 2-2-4- جایگاه عناصر وجهی در میان هسته‌های نقشی جمله
- 185 1-2-2-4- مقدمه
- 185 2-2-2-4- توالی نسبی هسته‌های نقشی
- 186 3-2-2-4- توالی انواع هسته‌های وجهی

- 189 4-2-2-4- رابطه هسته‌های وجهی و زمان دستوری
- 190 5-2-2-4- رابطه هسته‌های وجهی و نمود
- 194 3-4- ساختار نحوی جمله‌های دارای فعل کمکی وجهی
- 194 1-3-4- پیشینه مطالعات
- 195 1-1-3-4- ابراهام (2002)
- 195 2-1-3-4- درویگ (2001)
- 197 3-1-3-4- ورمبراند (1999)
- 200 2-3-4- آزمودن نظریه‌ها بر روی داده‌های فارسی
- 202 1-2-3-4- مجهول‌سازی در فارسی
- 205 2-2-3-4- ساخت نظارتی در فارسی
- 209 3-2-3-4- ساخت ارتقایی در فارسی
- 210 4-2-3-4- نظارت نحوی در مقابل نظارت معنایی
- 215 5-2-3-4- فعل‌های وجهی فارسی: نظارت نحوی یا معنایی؟
- 219 6-2-3-4- ساخت بازسازی
- 225 7-2-3-4- فقدان فرافکن متمم‌نما
- 226 8-2-3-4- "که" عنصری چندنقشی در زبان فارسی
- 228 9-2-3-4- فعل‌های کمکی وجهی فارسی و ساخت بازسازی
- 231 3-3-4- جایگاه ساختاری فعل‌های وجهی
- 234 4-3-4- متمم فعل‌های وجهی
- 235 5-3-4- بررسی ساختار جمله‌های دارای فعل کمکی وجهی برپایه نظریه فازها
(چامسکی 2001)
- 240 6-3-4- جمع‌بندی
- 250 4-4- نظام فعل در زبان فارسی
- 250 1-4-4- مقدمه
- 251 2-4-4- هسته نقشی در مقابل هسته واژگانی
- 254 3-4-4- انواع مشخصه
- 255 4-4-4- هسته نقشی مطابقه
- 255 1-4-4-4- مقدمه
- 255 2-4-4-4- مشخصه مطابقه

- 257 3-4-4-4- گروه مطابقه مفعولی
- 259 4-4-4-4- گروه مطابقه فاعلی
- 261 5-4-4-4- مطابقه در زبان فارسی
- 265 5-4-4-4- هسته زمان دستوری
- 265 1-5-4-4- مقدمه
- 266 2-5-4-4- مشخصه‌های هسته زمان
- 268 3-5-4-4- هسته زمان دستوری در فارسی
- 271 4-5-4-4- جمع‌بندی
- 273 6-4-4-4- هسته نقشی نفی
- 273 1-6-4-4- مقدمه
- 274 2-6-4-4- نفی در زبان فارسی
- 276 3-6-4-4- ساختار نحوی عملگر نفی
- 278 4-6-4-4- جمع‌بندی
- 279 7-4-4-4- گروه فعلی کوچک و بزرگ
- 279 1-7-4-4- مقدمه
- 281 2-7-4-4- ساخت‌های دومفعولی
- 286 3-7-4-4- فعل مرکب
- 286 1-3-7-4-4- مقدمه
- 286 2-3-7-4-4- رویکرد نحوی به فعل مرکب
- 289 3-3-7-4-4- رویکرد ساختوازی به فعل مرکب
- 290 4-3-7-4-4- جمع‌بندی
- 291 4-7-4-4- گروه فعلی کوچک و بزرگ در فارسی
- 291 1-4-7-4-4- مشخصه‌های هسته فعل بزرگ
- 292 2-4-7-4-4- مشخصه‌های هسته فعل کوچک
- 293 5-7-4-4- جمع‌بندی
- 293 8-4-4-4- هسته اسناد
- 293 1-8-4-4- مقدمه
- 294 2-8-4-4- بوورز (1993)
- 297 3-8-4-4- جمع‌بندی

297	9-4-4- هسته گذرایی
302	5-4- هسته نقشی وجه /نمود
302	1-5-4- مقدمه
303	2-5-4- فرافکن زمان گسسته
303	3-5-4- فرافکن نمود
303	1-3-5-4- مقدمه
305	2-3-5-4- فعل کمکی نمود
306	3-3-5-4- پیشوند می -: پیشوند چندنقشی
308	4-3-5-4- جمع بندی
309	4-5-4- فرافکن وجه
310	5-5-4- مشخصه های هسته وجه
314	6-5-4- بازنمایی وجه در سطح منطقی
315	7-5-4- جمع بندی
316	6-4- نتیجه گیری
	فصل پنجم - جمع بندی و نتیجه گیری
321	1-5- مقدمه
322	2-5- فصل اول
323	3-5- فصل دوم
324	4-5- فصل سوم
324	5-5- فصل چهارم
325	6-5- پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی
326	7-5- جمع بندی
330	کتابنامه
340	واژه نامه انگلیسی - فارسی
354	واژه نامه فارسی - انگلیسی
369	چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان جدول
91	1-2- ساختار رویدادی فعل های مرکب فارسی
93	2-2- ساختار رویدادی فعل های مرکب وجهی
94	3-2- تعامل وجه و ساختار رویدادی
96	4-2- تعامل میان فعل های وجهی فارسی با وجهیت و ساختار رویدادی
174	1-4- مفاهیم درخواستی فعل های کمکی و مرکب وجهی فارسی
175	2-4- مفاهیم توانمندی فعل های کمکی و مرکب وجهی فارسی
178	3-4- کاربرد برداشتی عناصر وجهی زبان فارسی
219	4-4- طبقه بندی فعل های مرکب وجهی بر حسب ساختار نظارت نحوی و معنایی

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان شکل
48	1-1- نقشه معنایی مسیر 'توانایی'
49	2-1- نقشه معنایی وجه
66	1-2- انواع وجه برداشتی
74	2-2- انواع و درجات مختلف فعل‌های وجهی فارسی
83	3-2- طبقه‌بندی معنایی عناصر وجهی در زبان فارسی
107	1-3- روابط میان زیربخش‌های اشتقاق
111	2-3- انگاره دستور T در نظریه حاکمیت و مرجع‌گزینی
130	3-3- انگاره دستور T در کمینه‌گرایی
136	4-3- بازنمایی ساختار نحوی محمول‌های دارای دو موضوع درونی
138	5-3- ساختار نحوی گروه فعلی در ساخت‌های دو مفعولی
139	6-3- نمایش حرکت مفعول به لایه بیرونی گروه فعلی
140	7-3- نمایش چگونگی شکل‌گیری هسته فعل کوچک
141	8-3- کاربرد گروه فعلی دولایه برای فعل‌های دوموضوعی
146	9-3- کمینگی نسبی
159	10-3- انگاره دستور در برنامه کمینه‌گرا
182	1-4- ساخت نحوی جمله دارای فعل کمکی وجهی "باید"
183	2-4- ساخت نحوی جمله دارای فعل کمکی وجهی "باید"
196	3-4- بازنمایی نحوی فعل‌های وجهی ریشه‌ای و برداشتی به تعبیر راس (1969) و رابرتز (1985)
200	4-4- ساختار نحوی جمله (82ب)
203	5-4- ساخت نحوی جمله مجهول
212	6-4- ساخت نظارت معنایی
220	7-4- بازنمایی نحوی ساخت بازسازی نقشی
221	8-4- بازنمایی نحوی ساخت بازسازی واژگانی
233	9-4- جایگاه قرارگیری هسته‌های وجهی ضرورت و امکان ریشه‌ای
238	10-4- ساخت جمله دارای فعل وجهی

- 239 11-4- اشتقاق فعل وجهی برداشتی در فاز گروه متمم‌نما
- 240 12-4- اشتقاق فعل وجهی ریشه‌ای در فاز گروه فعلی کوچک
- 242 13-4- جایگاه فعل‌های کمکی وجهی برداشتی "باید" و "شاید"
- 242 14-4- جایگاه اشتقاق در پایه فعل‌های کمکی وجهی زبان فارسی
- 244 15-4- جایگاه ساختاری سایر فعل‌های برداشتی به جز "باید" و "شاید" در فارسی
- 245 16-4- ساختار نحوی فعل‌های وجهی نظارت معنایی در فارسی
- 247 17-4- ساخت جمله با فعل وجهی ممکن بودن، بازبینی مشخصه عملگر هسته زمان یا
وجه تحت رابطه مطابقه
- 248 18-4- ساخت جمله با فعل وجهی "اجازه داشتن"، بازبینی مشخصه عملگر هسته زمان یا
وجه تحت رابطه مطابقه
- 259 19-4- بازنمایی نحوی گروه مطابقه فاعلی
- 266 20-4- بازنمایی نحوی فرافکن زمان بر اساس نظریه ایکس تیره
- 267 21-4- بازنمایی نحوی فرافکن زمان بر پایه تحلیل گزینشی
- 275 22-4- بازنمایی نحوی جمله (161الف)
- 277 23-4- بازنمایی نحوی جمله (164)
- 282 24-4- بازنمایی نحوی جمله (165)
- 283 25-4- ساخت فعل‌های دومفعولی به تعبیر بوورز (1993)
- 283 26-4- ساخت فعل‌های مفعول مضاعف به تعبیر بوورز (1993)
- 284 27-4- صورت نهایی شده ساخت‌های مفعول مضاعف
- 285 28-4- ساخت فعل‌های دومفعولی فارسی
- 294 29-4- ساختار گروه اسناد
- 296 30-4- صورت نهایی ساخت گروه اسناد
- 314 31-4- بازنمایی نحوی جمله (181)
- 314 32-4- بازنمایی نحوی جمله (182)

فهرست اختصارات

1	first person	ModP	modal phrase
2	second person	NegP	negation phrase
3	third person	NOM	nominative
ABIL	ability	NP	noun phrase
ACC	accusative	NV	non-verbal element
AgrP	agreement phrase	OBJ	object
AP	ajective phrase	PART	participle
AspP	aspect phrase	PAS	past
COND	conditional	PASS	passive
CP	complementizer phrase	PAST	past
CPr	complex predicate	PERF	perfect
DAT	dative	PF	phonetic form
DEB	debitive	PL	plural
DEC	declarative	POT	potential mood
DP	determiner phrase	PP	prepositional phrase
DS	deep structure	PPERF	present perfect
DUR	durative aspect	PRES	present
EZ	ezafe	PROB	probability
F	female	PROG	progressive
FUT	future	PROP	propositive mood
GEN	genitive case	PRT	partitive
H	head	Q	question
IMP	imperative	SG	singular
IND	indicative	Spec	specifier
INF	infinitive	SS	Surface structure
INSTR	instrument	SUB	subject
IP	inflectional phrase	SUBJ	subjunctive
LF	logical form	TP	tense phrase
LV	light verb	VP	verb phrase
M	male	Wh	wh-word

فصل اول

مقدمه